

Doi No:
10.70431/UHAMAD.2025.8

Araştırma Makalesi
Research Article

Atıf/Citation

Öz Keser, İ. ve Türkmen, E. F. (2025). Otizm ve görme engeli bulunan bir bireyin müzik eğitimi süreci. *Uluslararası Hisarlı Ahmet Müzik Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1–9.

OTİZM VE GÖRME ENGELİ BULUNAN BİR BİREYİN MÜZİK EĞİTİMİ SÜRECİ

İmren ÖZ KESER¹

Emel Funda TÜRKMEN²

ÖZ: Bu çalışma, otizm tanısı almış ve doğuştan görme engeli bulunan bir bireyin hayatta karşılaştığı zorlukları, özellikle eğitim-öğretim süreçlerinde yaşadığı deneyimleri anlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda benzer durumları yaşayan bireylere, ebeveynlere, eğitimcilere, okul yöneticilerine ve tüm sosyal çevreye örnek teşkil etmeyi hedeflemektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Batuhan Kil'in, otizmlili veya farklı engellere sahip bireylere ilham verecek nitelikteki başarı hikâyesi, 14 dakikalık bir belgesel film olarak hazırlanmıştır. Bu belgesel, hikâyenin geniş kitlelere daha kolay ve hızlı bir şekilde ulaşmasını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında, Batuhan Kil'in belgesel kaydı alınırken kendisine, ailesine, okul arkadaşına, derslerini yürüten ve danışmanlığını üstlenen eğitimcisine ve fakülte dekanına çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiş, elde edilen bulgular analiz edilerek sonuçlar betimlenmiştir. Çalışmada, Batuhan Kil' in yaşadığı zorluklar ve elde ettiği başarılarla ilgili değerli bilgiler sunulmuş, otizmlili ve görme engelli bireylerin eğitim ve sosyal yaşamlarına yönelik farkındalık yaratmak hedeflenmiştir. Elde edilen bulgular, eğitim süreçlerindeki engellerin nasıl aşılabileceğini ve engelli bireylerin potansiyellerinin nasıl desteklenebileceğini göstermektedir. Ayrıca, Batuhan Kil' in ilham verici hikayesi, benzer zorluklarla mücadele eden bireylere örnek olması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Eğitim süreçleri, İlham.

THE MUSIC EDUCATION PROCESS OF AN INDIVIDUAL WITH AUTISM AND VISUAL IMPAIRMENT

ABSTRACT: This study aims to understand the challenges faced by an individual diagnosed with autism and born blind, particularly the experiences they have had in educational processes. It also aims to set an example for individuals, parents, educators, school administrators, and the entire social environment who face similar situations. The success story of Batuhan Kil, a graduate student in the Faculty of Music and Performing Arts at Çanakkale Onsekiz Mart University, which can inspire individuals with autism or different disabilities, has been prepared as a 14-minute documentary film. This documentary is designed to ensure that the story reaches a wider audience more easily and quickly. Within the scope of the study, various questions were posed to Batuhan Kil, his family, his school friend, the educators who conduct his lessons and supervise his studies, and the dean of the faculty during the documentary recording. The answers to these questions were analyzed using content analysis methods, and the findings were described based on the results. The study provides valuable insights into the challenges Batuhan Kil has faced and the successes he has achieved, aiming to raise awareness about the education and social lives of individuals with autism and visual impairments. The findings demonstrate how obstacles in educational processes can

¹ Öğr. Elm. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Müzik, Çanakkale, Türkiye, iozkeser@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0008-6237-4610

² Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Müzik, Çanakkale, Türkiye, efkayaturkmen@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6802-5341

be overcome and how the potential of individuals with disabilities can be supported. Moreover, Batuhan Kil's inspiring story is important as it serves as an example for individuals who are struggling with similar challenges.

Keywords: Disability, Education processes, Inspiration.

GİRİŞ

Toplumumuzda görme engeli ve otizm spektrum bozukluğu gibi farklılıkları olan bireyler, çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu bireylerin yaşamlarını daha iyi anlayabilmek ve onlara yönelik daha etkili destek sağlamak amacıyla, mevcut eğitim ve sosyal yaşam deneyimlerini incelemek büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, görme engeli ve otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin iç dünyasını, akademik başarılarını ve dünyayı farklı bir algıyla nasıl anlamlandırıp yorumladıklarını derinlemesine incelemektir. Ayrıca, bu bireylerin eğitim süreçlerinin, sosyal yaşamları üzerindeki etkileri değerlendirilerek, geleceğe dair beklenti ve hedeflerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Buna göre çalışmanın problem cümlesi; “Görme engeli ve otizm spektrum bozukluğu bulunan bireylerin hem akademik başarıları hem de sosyal hayatları nasıl şekillenmektedir? Şeklinde belirlenmiştir.

Bu bağlamda çalışma; görme engeli ve otizm spektrum bozukluğu bulunan bireylerin hem akademik başarılarının hem de sosyal hayatlarının nasıl şekillendiğini irdelemek üzere gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda araştırmada, bireyin kendisine göre; görme engelinin yaşamını nasıl bir perspektiften görmesini sağladığı, akademik hayatta en çok zorlandığı ve başardığı şeylerin neler olduğu, toplumdan nasıl tepkiler aldığı ve bunlara nasıl yanıt verdiği, başarılarının diğer engelli bireyler için ne ifade ettiği irdelenmeye çalışılmıştır. Bireyin eğitimcisine göre; otizmlili ve görme engelli bir öğrencinin başarı durumunun eğitimcinin özel eğitime ve otizme bakış açısının ne olduğu, son yıllarda artan otizm araştırmalarının, otizmlili bireylere yönelik yerleşik önyargıları nasıl değiştirdiği ve eğitim alanında nasıl daha kapsayıcı bir yaklaşım geliştirilmesine katkı sağladığı, otizmlili ve görme engelli bireyle yapılan çalışmaların ne tür sonuçları olduğu konularına değinilmiştir. Ayrıca kurum yöneticisine ve arkadaşlarına göre, bu sürecin bireyin kendisi, ailesi, eğitimcileri ve arkadaşları tarafından nasıl değerlendirildiği anlaşılmasına çalışılmıştır.

Batuhan Kil Kimdir?

Aslen Eskişehirli olan Batuhan Kil, 12 Aralık 1994 Çorlu/Tekirdağ'da doğmuştur. Doğuştan görme engellidir. Üç buçuk yaşında da otizm tanısı almıştır. Tanı aldıktan sonra Özel Eğitim almaya başlamıştır. Özel Eğitimdeki Müzik Öğretmeni tarafından müzik kulağına sahip olduğu fark edilmiş, sonradan yapılan testlerle Absolut (Mutlak Kulak) kulağa sahip olduğu görülmüştür. Küçük yaşlardan itibaren piyano çalmaya başlayan Batuhan, ilk ve orta eğitimini Aşık Veysel Görme Engelliler Okulunda okumuş burada Braille Alfabesini öğrenmiştir. Orta eğitimi bittikten sonra Buca Işıl Saygın Güzel Sanatlar lisesine başvurmuş iki aşamalı olan ve yaklaşık üç yüz adayın katıldığı sınavları başarıyla geçerek dereceye girmiş birinci olmuştur. Başarılı geçen dört yılın sonunda üçüncülükle mezun olmuştur. Burada Batı Müziği ve piyano, ud eğitimi almıştır. Lise Eğitiminden sonra Manisa Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik bölümünü kazanmıştır. Bunun yanında 2017 yılında Kanada'nın Vancouver şehrinde düzenlenen Anca Otizm Festivalinde genç yetenekler müzik yarışmasında dünya ikincisi olmuştur. Dünyada tek olan IZOT İzmir Otizm Orkestrasına 2014 yılında katılmış çellist ve korist olarak da yurt içi ve yurt dışı birçok konserde görev almıştır. 2018-2020 yılları arasında üç otizmlili ve iki eğitimci tarafından kurulan “Göz Teması” rock grubunda çellist ve bek vokal olarak da sahne almıştır.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi müzik bölümünü Türk Sanat Müziği alanında, 2023 yılında bölüm ikincisi olarak tamamlamıştır. Batuhan halen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde yüksek lisans programında eğitimine devam etmektedir. Piyano, ud, çello ve gitar çalmaktadır. Aynı zamanda 2021 yılında kurulan Çanakkale On sekiz Mart üniversitesi Konservatuarı bünyesinde (OMYO) Otizm ve Müzik Yaz Okulu etkinliklerine aktif olarak katılmaktadır.

Engellilik Durumu

(Arı, 2022: 590)'a göre engellilik, bireylerde görülen bedensel problemler, kişilik ve öğrenme özelliklerindeki aksaklık ve zorluklar gibi çeşitli farklı durumların olması, bu farklılıkların derecelerinin bireylerin yaşamsal işlevlerini yerine getirip getirmemelerini şekillendirdiği, bireylerin vücudunun çeşitli organlarında işlevsel yetersizliklerin olması bunun yanında zihinsel olarak da gerekli işlevlerin gerçekleştirilememesi ve bu yetersiz durumların yaşamlarını olumsuz etkilemesi süreci olarak ifade edilmektedir.

(Karataş, 2002), engelli bireylerin yaşadığı çeşitli sorunları ele alırken, bireylerin fiziksel işlevlerindeki bazı bozuklukların ve bunların hareket kabiliyetlerinde meydana getirmiş olduğu eksikliklerin, bu bireylerin toplumdaki diğer bireylerden farklı olmasına neden olduğuna değinirken, bu meydana gelen farklılıkların engelli bireylerde sıklıkla karşılaşılan, ayrımcılığa neden olduğunu da vurgulamıştır.

(Genç ve Çat, 2014)'de engelliliğin bir sosyal dışlanma unsuru olduğunu ifade ederek, engelliler için, sosyal ilişkilerin, kültürel ve toplumsal faaliyetlerin, temel hizmetlere erişim konusunun, yakın çevrenin ve iktisadi sahanın bile ikinci bir engel durumu olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir.

Görme Engeli

(Özyürek, 1998'den akt. Köroğlu, 2022)'ye göre, görme engelliler toplam görme engeline sahip olan körler ve az görenler olarak iki başlık altında ele alınmıştır. Görme engelinin yasal ve eğitsel olarak iki ayrı tanımı bulunmaktadır. Yasal tanımı, tıp alanında çalışan hekimlerce yapılan ve görme engelli bireylerin, sosyal ekonomik ve hukuki açıdan faydalanmaları gereken haklarda referans olarak kabul edilen tanımıdır. Eğitsel tanımı ise, görme engellilere sunulacak eğitim ve öğretim hizmetlerinin planlanmasında ve eğitim ortamlarında yapılacak olan düzenlemelerde referans alınan tanımıdır.

“Görme engelli” kavramı kısmi ve tam görme kaybına yönelik durumları kapsar. 2022 yılındaki Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünya çapında yaklaşık 2,2 milyar insanın görme bozukluğuna sahip olması çok büyük bir orana karşılık gelmektedir (Mashiata vd., 2022).

Otizm

“Otizm teriminin ilk kez İsviçreli psikiyatrist Eugen Bleuler tarafından kullanıldığı ileri sürülmektedir. Yani Bleuler, 1910 yılında autisumus sözcüğünü, Yunancada benlik, öz kendi gibi anlamlara gelen autos sözcüğünden türetilmiş ve “kişinin kendisine olan hastalıklı hayranlığı” anlamında kullanmıştır. Bleuler bu terimi, dış dünyadan kendisini tümüyle soyutlamış olan bir birey için kullanmıştır. Dolayısıyla otizmi, dışarıdan gelen herhangi bir etkinin dayanılmaz bir rahatsızlık vermesine karşın hastanın fantezilerine otistik çekilmesi olarak tanımlamıştır” (Mengi, 2019: 15).

Otizm bozulan sosyal etkileşim, sözlü iletişimin azalması ve sözlü olmayan iletişim, tekrar eden davranışlar gibi farklı davranışsal gözlemler tespit edilerek tanılanmaktadır. Otizm, önce beynin kendisinin atipik gelişmesinin bir sonucu olduğu düşünülen davranışsal ve bilişsel özelliklerle karakterize olmaktadır. Son yıllarda otizmin önemli bir bölümünün immün sistemin düzenlenmesindeki mitokondriyal disfonksiyon, oksidatif stres, gastrointestinal anormallikler gibi komorbiditeler olduğunu gösteren kanıtlar da artmaktadır (Yeniçeri, 2020: 172).

YÖNTEM

Otizimli ve görme engelli bir bireye yönelik olan yazılan bu makalede nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Nitel araştırma yöntemleri, araştırmacıların bireylerin deneyimlerini, algılarını ve sosyal yaşamlarını, bakış açılarını, derinlemesine anlamalarını sağlayan yöntemleri ifade etmektedir. Bu araştırma türü, genellikle açık uçlu soruların kullanıldığı, doğal ortamda verilerin toplandığı ve araştırmacının katılımcılarla etkileşim içinde olduğu süreçleri içerir. Ayrıca, nitel araştırma yöntemleri, olayları ve durumları katılımcıların bakış açılarından anlamaya çalışan bir yöntem olarak da açıklanabilir (Balcı, 2016).

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli; bireylerin deneyimlerini anlamaya çalışan bir nitel araştırma modeli olan fenomenolojidir. Husserl ve Heidegger'in felsefi temellerine dayanan bu yöntemle bireylerin yaşadıkları olaylara yüklemiş oldukları anlamların anlaşılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Fenomenolojik çalışmalarda katılımcıların yaşantıları ve deneyimleri irdelenerek, durumların onların gözünden nasıl değerlendirildiği anlaşılmaya çalışılır.

“Bir anlatı araştırması bir veya birkaç kişinin deneyimlerine ilişkin hikayeleri rapor ederken, fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını keşfeder” (Creswell, 2023: 79).

(Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020: 155) anlatı araştırması, kuram oluşturma, etnografi, durum çalışması ve fenomenoloji gibi farklı araştırma yaklaşımlarının nitel araştırma kapsamında yaklaşımlar olarak kullanıldığını dile getirmektedir. Anlatı araştırmalarının bir olay veya birbiri ile ilişkili kronolojik ilişkisi bulunan olaylar ve katılımcılar tarafından anlatılan bireysel öykülere odaklanırken, fenomenolojik araştırmaların bir grup bireyin ortak deneyimlerini vurgulamak amacı ile kullanıldığını belirtmektedir. Bu çalışmada Batuhan Kil ile ilgili bireylerin deneyimleri ele alınmakta bu yönüyle fenomenolojik bir çalışma niteliğini taşımaktadır.

Araştırma, çalışmaya konu olan bireyin hem otizmli hem de görme engelli olması sebebi ile vaka (durum) çalışması olarak da ele alınabilir. Bireyin eğitim öğretim süreçlerine, yaşamın içindeki yerine ve deneyimlerine bir başka deyişle toplumsal kaynaşma sürecine değinmesi sebebiyle durum çalışmasını da kapsayabilir. Vaka (durum) çalışması, bir olay, olgu, birey, grup veya süreci derinlemesine incelemeyi amaç edinen bir nitel araştırma modelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Örneklem/Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan üniversitelerde, mesleki müzik eğitimi alan hem görme engelli hem de otizmli bireyler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde yüksek lisans öğrencisi olan görme engelli ve otizmli birey oluşturmaktadır.

Evren (popülasyon), araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. Bu bütün, ortak özellikleri olan canlı ya da cansız her türlü elemanı içerebilir. Örneklem ise belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir (Karasar, 2009: 109-110).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak; “Batuhan Kil” için hazırlanan 14 dakikalık bir belgeselde çekiminde kullanılmış sorulardan yararlanılmış, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Batuhan, babası, eğitimci hocası, bağlı bulunduğu kurum yöneticisi ve okul arkadaşı ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılan görüşmeler sürecinde kayıt altına alınan yanıtların içerik analizi yapılması ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde sıklıkla dile getirilen kavramlar üzerinde durulmuş, önemle üzerinde durulan ifadeler bulgu ve bu bulgulara dayalı olarak yorumlar gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde yer verilen bulgular, Batuhan Kil için hazırlanan 14 dakikalık videoda gerçekleşen görüşmelerin özetlenmiş hali olarak verilmiştir. Belgesel niteliğinde hazırlanan bu video, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi resmi instagram hesabından herkese erişimi açık olarak yayınlanmıştır.

Video link: <https://www.instagram.com/reel/DFikFHEIOE3/?igsh=dDkycjB5ODB4OW15>

Linki verilen videoda, Batuhan’ın kendisi ile ilgili verdiği bilgiler şu şekildedir:

Batuhan, 30 yaşındadır. İlk ve ortaokulu Aşık Veysel Görme Engelliler İlköğretim Okulu’nda okumuş, daha sonra Işıl Saygın Güzel Sanatlar Lisesi’nin müzik bölümünü kazanmış ve dereceyle mezun olmuştur. Lisans eğitimini Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sanat Fakültesi Müzik Bölümü’nde tamamlayarak ve buradan okul ikincisi olarak mezun olmuştur. Şu anda, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi’nde yüksek lisans yapmaktadır.

Batuhan Kil ile yapılan görüşmede, toplum içerisinde ilk olarak engeli nedeniyle önyargılı tepkilerle karşılaştığı, dış görünüşüne göre değerlendirildiği, ancak yeteneklerini ve başarılarını gördüklerinde, insanların fikirlerinin değiştiği bilgileri elde edilmiştir. Akademik hayatında en çok zorlandığı noktalardan birinin üniversite giriş

sınavındaki baraj puanının aşılması ve görme engelli olduğu için kabartma notalara erişimde de büyük zorluklar yaşamaması olarak ifade edilmiştir. Bu nedenle, yüksek lisansını “görme engelli bireylerin müzik eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri” üzerine yaptığını eklemiştir. Arkadaşları ile birlikte çalma, eser rica etme, solfej, dikte, eser okuma ve enstrüman çalma gibi çalışmalar yapması, müzikal yeteneklerinin gelişmesinde büyük rol oynadığını ifade ederek, bu sürecin lisans eğitimini dereceyle tamamlamasını sağladığını aktarmıştır.

Tablo 1.

Otizimli ve Görme Engelli Olan Batuhan Kil’in Kendisi ile İlgili Verdiği Bilgilere Yönelik İçerik Analizi Bulguları

Vurgulanan ifadeler
Önyargı
Yüksek lisans yapıyor olmak
Engeli bireylere yönelik çalışmalar

Tablo 1’ de Batuhan Kil ile yapılan görüşmede elde edilen bulgulara göre, otizmli ve görme engeli olan bireylere yönelik önyargılı davranışların bulunduğu ve mesleki müzik eğitiminin içerisinde yüksek lisans derecesinde öğrenim görüyor olduğu dikkati çekmektedir. Burada özellikle vurgu yaptığı konular arasında, çevresini dokunarak algılaması, üniversite giriş sınavındaki baraj puanı, kabartma notaya erişimde zorlanması yer almaktadır. Bu nedenle de yüksek lisans tezini farklı öğrenen bireylerin yaşadığı zorluklar üzerine gerçekleştirmektedir. Buradaki amacının kendisi gibi farklı öğrenen görme engelli ve otizmli bireyler için yol gösterici olacağı düşüncesidir.

Bu görüşlere dayalı olarak Batuhan özelinde yaşanan kabartma nota bulma zorluğu, engelli bireylerin eğitim süreçlerinde farklı engel durumlarına göre baraj veya ölçüt değiştirme gerekliliği, dile getirilmesi gereken hususlar arasında gösterilebilir.

Linki verilen videoda, Batuhan’ın eğitimcisinin verdiği bilgiler şu şekildedir:

Batuhan’ın eğitimcisi Batuhan ile yaklaşık üç yıldır birlikte çalıştığını belirtmiştir. Batuhan’ın son derece dirayetli, çaba sarf eden ve öğrenmeye hevesli bir öğrenci olduğunu, kendisi ile arka arkaya üç saat çalışma fırsatını olduğunu ve bu süre boyunca birlikte keyifli ve verimli etkinlikler gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Bu süreçte, otizmli bireyler için "yapılamaz" denilen pek çok şeyin Batuhan tarafından başarıyla gerçekleştirildiğine tanıklık ederek, Batuhan otizme dair sahip olduğu, tüm önyargıların kırıldığını fark ettiğini belirtip, Batuhan’ın sadece otizmli değil, aynı zamanda görme engelli olması durumunun, onun karşılaştığı zorlukları katbekat artırdığını ifade etmiştir. Ancak tüm engellere rağmen kat ettiği yolun gerçekten büyük olduğunu ve onunla birlikte, imkânsız gibi görünen pek çok şeyin aslında mümkün olduğunun bulgusuna da yer vermiştir.

Eğitimci, son yıllarda otizmle ilgili çalışmaların giderek artması ve verilerin çoğalmasıyla birlikte bu alandaki araştırmaların, özellikle eğitim alanında daha besleyici ve yol gösterici bir hâl aldığını, yapılan son araştırmaların ve eğitimcilerin katkıları sayesinde, geçmişte yapılan bazı çalışmaların ve yerleşik önyargıların, otizmli bireylerin potansiyellerinin tam anlamıyla keşfedilmesini engellediğini, ancak günümüzde, bu önyargıların giderek kırıldığını ve otizmli bireylere yönelik daha kapsayıcı ve bilinçli yaklaşımların benimsendiğini gözlemlediklerini ifade etmiştir. Bunun yanında, her öğrencinin özel olduğuna, ancak otizmli ve görme engelli bireylerle çalışırken onlara karşı gösterilen tutum ve davranışların daha da özel olması gerektiğine değinen eğitimci, Batuhan’a dokunmadan önce mutlaka onu bilgilendirmenin gerektiğini; bu konuya özellikle dikkat ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, otizmli öğrenciler için belirli rutinler ve standartların olması, bir şey söylediğinizde bundan vazgeçilmemesi ve verdiğiniz sözün tam zamanında yerine getirilmesine vurgu yapan eğitimci, otizmli bireyin de kendine özgü özellikler taşıması ve eğitim sürecinde bu bireysel farklılıkları mutlaka dikkate alınması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Batuhan’ın eğitimcisi onun koro çalışmalarına katıldığını, daha önce koro deneyiminin olduğunu, ancak sahneye çıkmadığını, onunla birlikte ilk kez bir sahne deneyimi yaşadığını aktarmıştır. Müzikal algısının son derece gelişmiş ve onun bu yeteneği sayesinde koro içerisinde önemli bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Batuhan’ın, sesi hiç kaçırmaması ve diğer öğrencilerin de seslerini doğru bir şekilde tutmalarına yardımcı olması durumu, koronun ses bütünlüğünü korumasına büyük katkı sağlamıştır. Buradan yola çıkarak, bu deneyimin, aslında otizmli bireylerin müzik alanında ne kadar büyük bir potansiyele sahip olduğunu gösterirken, doğru yönlendirme ve uygun eğitimle, otizmli öğrencilerin birçok alanda başarılı olabileceğine inandığını ifade etmiştir. Son olarak Batuhan’ın eğitimcisi, Batuhan gibi bir öğrenci bu kadar büyük ilerleme kaydettiyse, uygun eğitim ve destekle otizmli bireylerin ne kadar yol kat edebileceğini tahmin etmenin bile güç olmadığını eklemiş, doğru yönlendirme ve sabırla, otizmli bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarılabileceği inancında olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2.

Otizimli ve Görme Engelli Olan Batuhan Kil'in Eğitimcisinin Verdiği Bilgilere Yönelik İçerik Analizi Bulguları

Vurgulanan İfadeler
Eğitim ve ders işleme süreçleri
Otizimli bireylerle yapılan çalışmalar
Bireysel farklılıklar

Tablo 2' de Batuhan Kil' in eğitimcisi ile yapılan görüşmede elde edilen bulgulara göre, otizimli ve görme engelli bireylerle yapılan dersler, derslerin işleme süreçleri ve bireysel farklılıkların eğitim öğretimdeki yerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır.

Bu tür başarıların, engelli bireyler için örnek teşkil etmesi, engelli bireylerin farklı alanlarda başarılı olmalarının önünde hiçbir engelin olmayacağı düşüncesi açısından bir öneme sahiptir. Engelli bireylere uygun imkanlar sağlandığında, her türlü başarının elde edilebileceğine dair inançların ortaya çıkmasında büyük katkı sağlayacak bir durum olarak düşünülebilir.

Linki verilen videoda, Batuhan'ın kurum yöneticisinin verdiği bilgiler şu şekildedir:

Kurum yöneticisi ile yapılan görüşmelerde, üniversitenin Lisansüstü Eğitim Programının, müzik ana sanat dalında profesyonel eğitim almış ve lisans eğitimini tamamlamış tüm adaylara açık olduğunu, müzik türü ayrımı olmaksızın; araştırma, besteleme, müzik eğitimi ve müzik teorileri alanlarında kendini geliştirmek isteyen yüksek lisans ve doktora adaylarının programa başvurabileceğini belirtmiş, otizimli ve görme engelli bireylerin de bu programa katılarak müzik alanındaki yetkinliklerini ileri seviyeye taşıyabileceklerini ifade etmiştir. Programın, disiplinlerarası bir yapıya sahip olup, yalnızca profesyonel müzik eğitimi alan adaylara değil, farklı bilim dallarından gelen yüksek lisans ve sanatta yeterlik başvurularına da açık olduğunu ifade ederek, engelli bireylerin sanatsal ifadelerini özgürce geliştirebilecekleri kapsayıcı bir öğrenme ortamı sunup, onların akademik ve sanatsal potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmayı hedeflediklerini ifade etmiştir.

Devam eden görüşmelerde kurum yöneticisi, Batuhan'ın hem görme engelli hem de otizimli olması, onun eğitim sürecinin daha da anlamlı kıldığını aktarmıştır. Kendisinin yaptığı ve üzerinde çalıştığı projelerin, yalnızca bireysel gelişimine değil, aynı zamanda alanına büyük katkılar sağlayacağı inancında olduklarını, onun bu alandaki ilerleyişinin, otizimli ve görme engelli bireylerle çalışacak araştırmacılar için de yeni ufuklar açacak nitelikte olduğu görüşlerini vurgulamıştır.

Tablo 3.

Otizimli ve Görme Engelli Olan Batuhan Kil' İn Öğrenim Gördüğü Kurum Yöneticisinin Verdiği Bilgilere Yönelik İçerik Analizi Bulguları

Vurgulanan İfadeler
Lisansüstü eğitim
Engellilik ve başarı potansiyeli
Akademik ve sanatsal gelişim

Tablo 3' te Batuhan Kil' in öğrenim gördüğü kurum yöneticisi ile yapılan görüşmede, lisansüstü eğitime geniş bir yelpazeden bakılarak kişilerin becerilerine göre seçebilecekleri alanların olması, engelli bireylerde de var olan potansiyelin ortaya çıkarılması için alan açılarak akademik ve sanatsal başarılarının gelişmelerinin önünün açılması yönünde görüşleri olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Bu yaklaşım ve tutum, engelli bireylerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukların aşılabileceğini ve destekleyici bir akademik ortamda potansiyellerini gerçekleştirebileceklerini vurgulaması açısından ve yine engelli bireylerin toplum ve akademik alanlara değerli katkılar yapabileceğini, onların başarılarının diğer bireylere de ilham verebileceğini ifade etmesi açısından da oldukça önem taşımaktadır.

Linki verilen videoda, Batuhan'ın babasının verdiği bilgiler şu şekildedir:

Batuhan Kil' in babası ile yapılan görüşme bulgularına göre, doğumda sonra gelişen sağlık sıkıntıları sonucunda alınan teşhis sürecinin zorluğu, eşi ile birlikte, önce durumu kabul etmenin gerekliliği belirtilmiştir. Bu tür vakalarda, aile teşhisi kabullenmezse bir sonraki aşamaya geçmenin ve çocuğun gelişimini desteklemek mümkün olmayacağı ve kendilerinin de bu bilinçle hareket ettiklerini, Batuhan'ın eğitim hayatına en iyi şekilde başlaması için gerekli adımları attıklarını söylemişlerdir. Toplum genellikle bireyleri dış görünüşleri ve hareketleriyle değerlendirmesinden yola çıkarak en çok önyargıların zorlayıcı olduğu fakat önyargılar aşıldığında ve karşıdaki bireyin gerçekten anlaşılma başlanmasıyla, toplumsal bakış açılarının tamamen değişiklik gösterdiğini ifade

ederek, toplumun, bireyin yeteneklerine odaklanmayı öğrendiğinde, otizmliler bireylerin sosyal hayatta daha güçlü bir yer edinebileceğini ekleyerek, Batuhan'ın müzikal yeteneğinin, onun kimliğinin önemli bir parçası olduğunu ve bu alanda gelişimini desteklemenin büyük bir değer taşıdığını vurgulamıştır.

Batuhan'ın babası, buldukları üniversitenin, Batuhan'ın eğitimine sorunsuz bir şekilde devam edebilmesi için ona destek sağladığını, eğitimcilerinin büyük katkı sağladığını vurgulamıştır. Çocuklarının gelişimini desteklemek için öğretmenlerle ve uzmanlarla sürekli iletişim halinde olduklarını, zaman zaman bazı alanlarda ilerleme kaydedemeyeceğini düşünerek üzüldüklerini, ancak eğitim, sevgi ve şefkatle desteklendiğinde çocuklarının yavaş yavaş gelişim gösterdiğini fark ettiklerini, bu süreçte, eğitimcilerle birlikte bireysel bir eğitim modeli oluşturmaya çalıştıklarını, sanat eğitimi, alternatif öğrenme yöntemleri ve bireysel desteklerle çocuklarının yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olduklarını, farklı eğitim ortamlarında, uygun materyaller ve fırsat eşitliği sağlandığında, otizmliler ve görme engelli bireylerin büyük başarılar imza atabileceğini gördüklerini, doğru yönlendirme, bireysel ilgi ve sabır ile gerçekten çok şey başardıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.

Otizmliler ve Görme Engelli Olan Batuhan Kil' in Ebeveyninin (Babası) Verdiği Bilgilere Yönelik İçerik Analizi Bulguları

Vurgulanan İfadeler
Kabullenme ve bakış açısı
Aile ve işbirliği
Toplumsal algı

Tablo 4' te Batuhan Kil' in babası ile yapılan görüşmede, bu tip vakalarda öncelikle kabullenme ve içinde buldukları bu duruma olan bakış açısı, ebeveyn olarak iş birliği yapmak ve ortak bir yol izlemedeki kararlılık, toplumun yargıları, bakış açısı ve toplumsal algı ile ilgili çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Farklı eğitim ortamlarında, uygun materyaller ve fırsat eşitliği sağlandığında, otizmliler ve görme engelli bireylerin büyük başarılar imza atabileceği görülmektedir. Doğru yönlendirme, bireysel ilgi ve sabır ile engelli bireylerin büyük başarılar elde edebilecekleri, engelli bireylerin eğitim süreçlerinde aile desteğinin, toplumsal anlayış ve uygun eğitim yöntemlerinin önemini büyük olduğu düşünülmektedir.

Linki verilen videoda, Batuhan'ın arkadaşının verdiği bilgiler şu şekildedir:

Batuhan'ın arkadaşı, Batuhan'ın görme engelli olduğu için insanlara hisleriyle güçlü bir şekilde yaklaşan biri olduğunu, güven duygusunun onun için son derece önemli olduğunu ve aralarındaki dostluğun, karşılıklı güven ve anlayış üzerine kurulu olduğu için her geçen gün daha da güçlendiğini ifade ederek, kendisinin heyecanlı ve hareketli yapısının, onun sakinliği karşısında bir denge oluşturduğunu, onun bakış açısıyla hayatı yeniden keşfetmenin kendisine çok şey öğrettiğini vurgulamıştır.

Batuhan'ın otizmliler olduğu için pek çok şeyi yapamayacağı yönünde önyargılarla karşılaştığını, ancak tam tersine, onun birçok şeyi başarabileceği düşüncesinde olduğunu, Renkleri görememesinin ya da bazı şeyleri farklı yollarla deneyimlemesinin, bunları yapamayacağı anlamına gelmediğini, onun duygusal olarak yönlendirildiğinde ya da dokunarak deneyimlemesi sağlandığında, süreci çok iyi kavradığını, kalemleri önüne koyduğunda, ailesinin ona renkleri nasıl öğrettiğini hatırladığını ifade etmiştir. Batuhan ile birlikte, 'Hadi bir şeyler çizelim!' dediğinde, eline aldığı kalemle kâğıt üzerinde dokunuşlardan bir dünya yarattıklarını, bu onların, Batuhan'la yaşadıkları en özel ve en değerli deneyimler olduğunu eklemiştir.

Tablo 5.

Otizmliler ve Görme Engelli Olan Batuhan Kil' in Okul Arkadaşının Verdiği Bilgilere Yönelik İçerik Analizi Bulguları

Vurgulanan İfadeler
Arkadaşlık ve güven duygusu
Yaşama olan bakış açısı
Keşif

Tablo 5' te Batuhan Kil' in okul arkadaşı ile yapılan görüşmede, özellikle görme engeli bulunan bir bireyle arkadaş olmada güven duygusunun temelde olması, kendisi yaşamına olan bakış açısındaki değişimler, arkadaşlık sürecinde edindiği yeni deneyimler ve keşiflerle ilgili bulgulara ulaşılmıştır.

Batuhan'ın arkadaşının gözünden aktarılan deneyimlerin, engellilikle ilgili yaygın yanlış anlamaların nasıl aşılabileceğine dair somut örnekler sunan bir içerik olarak, bu görüşlerin topluma katkı sağlayacağı düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen bulgulardan, engelli bireylerin toplum tarafından önyargılı tepkilerle karşılaştıkları, sosyal çevrede genellikle dış görünüşe göre değerlendirme yapıldığı, öte yandan engelli bireylerin yetenekleri ve başarıları görüldüğünde, fikirlerin değişmeye başladığı sonuçlarına ulaşılırken, bu bireylerin akademik olarak en çok üniversite sınavlarındaki baraj puanlarının aşımı konusunda güçlük çektikleri, müzik eğitiminde görme engelli bulunan bireylerin kabartma notalara erişim güçlüğüne bulunduğu vurgulanmıştır. Nitekim (Aslan, Doğuş ve Şafak, 2022:510) yaptıkları araştırmada, “yetişkin görme engelli bireylerin braille yazıyı bildikleri, ancak braille yazıyı kullanım alanlarının sınırlı, kullanım sıklıklarının ise düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun oluşmasında çeşitli Braille kaynaklarına erişim sınırlılıkları olduğu” görüşünü ortaya koymuşlardır. Bu durumda, müzik teorileri ve notaları öğrenme sürecinde Braille yazının yetersizliği nedeniyle, alternatif yöntemlere başvurulması gerekebilir. Örneğin, kabartma notalara erişimin zor olması, öğrencinin notaları öğrenme ve uygulama süreçlerinde daha fazla çaba sarf etmesini gerektirebilir.

Görme engeli ve otizmin bir arada bulunduğu durumlara ilişkin çalışmaların artırılmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulardan ortaya çıkan sonuçlara göre; önyargı konusunda öncelikle engelli bireylerin toplum tarafından önyargılı tepkilerle karşılaşması, sosyal çevrede genellikle dış görünüşe göre değerlendirme yapılması, öte yandan engelli bireylerin yetenekleri ve başarıları görüldüğünde, fikirlerin değişmeye başlaması sonuçlarına ulaşılırken, Batuhan Kıl'ın yüksek lisans kapsamında çalıştığı yüksek lisans tezinin, “Görme engelli bireylerin müzik eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri” üzerine olması kendisi gibi farklı öğrenen görme engelli bireyler için yol gösterici olacağı düşüncesini taşımaktadır.

Sanat eğitimi, farklı öğrenme yöntemleri ile bu tür engeli olan bireylerin yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olmak, farklı eğitim ortamlarında, uygun materyaller ve fırsat eşitliği sağlandığında, otizmlili ve görme engelli bireylerin büyük işler başarabileceğinin görülmesi çalışmanın önemli sonuçları arasında gösterilebilir.

Çalışmanın, eğitimci görüşleri ile elde edilen sonuçlarda en başta dikkati çeken, Batuhan'ın öğrenme süreçlerinde sarf ettiği üstün çabalarıdır. Hem görme engeli hem otizmi bulunan bir bireyin yaptıkları, imkânsız gibi görünen durumların mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. Bir eğitimcinin bu tür engeli olan bir bireyle çalışma sürecinde yaşadığı olaylar, otizme dair tüm önyargıların kırılmasına olanak tanırken, bütün bu engellere ve imkânsızlıklara rağmen pek çok şeyin mümkün olduğu sonuçlarını ortaya çıkarmıştır. Her öğrencinin özel olmasının yanında, otizmlili ve görme engelli olan özel bireylerle çalışmanın, onlara karşı gösterilen tutum ve davranışların da özel olmasını gerektirmektedir. Her otizmlili birey kendine özgü özellikler taşır ve eğitim sürecinde bu bireysel farklılıkları mutlaka dikkate almasının gerekliliği ulaşılan sonuçlar arasında söylenebilir. Batuhan'ın koro çalışmalarına katılması, onun müzikal algısının son derece gelişmiş ve bu yeteneği sayesinde koro içerisinde önemli bir rol üstlenmesi, sesi hiç kaçırmayan ve diğer öğrencilerin de seslerini doğru bir şekilde tutmalarına yardımcı olması, koronun ses bütünlüğünün korunmasına büyük katkı sağlayan bir başka sonuçtur. Bu deneyim, aslında otizmlili bireylerin müzik alanında ne kadar büyük bir potansiyele sahip olduğunu gösterebilir. Doğru yönlendirme ve uygun eğitimle, otizmlili öğrencilerin birçok alanda başarılı olabileceğini inancını da pekiştiren bir sonuç olarak ifade edilebilir. Bir müzik eğitimcisinin Batuhan ile birçok farklı etkinliği başarıyla gerçekleştirebilmesinin görülmesi, örneğin; Batuhan'ın görme engelli olduğu için hareket alanı kavramında bazı zorluklar yaşaması ve bu nedenle, onun mekânsal farkındalığını artırmaya yönelik özel bir çalışma gerçekleştirmeyi gerekli kılmıştır. Böylece bu tür çalışmaların düzenli olarak yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Batuhan gibi bir öğrencinin bu kadar büyük ilerleme kaydetmesi, uygun eğitim ve uygun desteklerle otizmlili bireylerin ne kadar yol kat edebileceğinin somut bir hali olarak değerlendirilebilir. Doğru yönlendirme ve sabırla, otizmlili bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabileceği çalışmanın bir başka sonucudur.

Çalışmada Batuhan'ın arkadaşlık ilişkileri, akademi dışındaki sosyal ilişkilerini anlamlandırmak amacıyla okul arkadaşıyla gerçekleşen yapılandırılmamış görüşmede ulaşılan sonuçlar ise, otizm tanısı olmasının yanında görme engeli gibi ciddi bir engeli bulunan bir bireyle arkadaşlık kurmanın her şeyden önce arkadaşlık ilişkisinde güven duygusuna dayalı olarak ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Batuhan'ın görme engelli olması, onu insanlara hisleriyle güçlü bir şekilde yaklaşan biri haline getirmiştir. Bu nedenle, güven duygusunun, onun için son derece önemli bir duygu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Batuhan gibi bir bireyle kurulan arkadaşlık içerisinde, hayatın akışında hızlıca ilerlemenin, her şeyi hızla yapma çabalarının, Batuhan'ın her şeyi hissederek, bilinçli ve yavaş bir şekilde deneyimliyor olması özelliği arkadaşlık kurduğu kişilere sakin ve daha bilinçli hareket etmeyi öğretmesi onlara hayata başka bir pencereden bakmasına katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca sosyal çevrede de yapılanların ve başarıların görülmesi halinde önyargıların ciddi şekilde kırılması, hatta bazen güçlü

hisleri ve algısı sayesinde herhangi bir engeli bulunmayan bireyden daha başarılı ve bir işi bir kere kavradığında onu unutmada çok daha iyi yaptığı sonuçlarına ulaşmıştır.

KAYNAKÇA

- Arı, A. (2022). Türkiye’de engellilik ve engellilerin eğitimi üzerine bir derleme. *Humanistic Perspective*, 4(3), 589–605. <https://doi.org/10.47793/hp.1117918>
- Aslan, C., Doğuş, M., & Şafak, P. (2022). Yetişkin görme engelli bireylerin Braille yazıyı kullanma durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (TEBD)*, 20(2), 498–516. <https://doi.org/10.37217/tebd.1065216>
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2023). *Nitel araştırma yöntemleri* (S. B. Demir & M. Bütün, Çev.; 7. baskı). Siyasal Kitabevi. (Orijinal eser yayımlanma tarihi bilinmiyor)
- Genç, Y., & Çat, G. (2014). Engellilerin istihdamı ve sosyal içermeye ilişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(1), 363–394.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (20. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, K. (2002). Engellilerin toplumla bütünleşme sorunları: Bir sosyal politika yaklaşımı. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 2(2), 43–55.
- Köroğlu, A. (2022). *Görme engelliler sınıf öğretmenlerinin görme engelliler ilkokullarında öğrenim gören öğrencilerin eğitimine ilişkin görüşleri* [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Mashiata, M., et al. (2022). Towards assisting visually impaired individuals: A review on current status. *Biosensors and Bioelectronics: X*, 12, 100265. <https://doi.org/10.1016/j.biosx.2022.100265>
- Mengi, A. (2019). *Sosyolojik boyutlarıyla otizm* (1. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yeniçeri, M. (2020). Mitokondriyal disfonksiyon ve otizm. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(1), 171–182. <https://doi.org/10.31832/smj.618624>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tekindal, M., & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153–182.